

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
σε συνεργασία με το
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

THE CONTRIBUTION OF THE INSTITUTION OF PARALLEL SUPPORT TO
PRIMARY EDUCATION FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Κίτσιος Γεώργιος , Α.Μ. : 598

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Επιβλέπων Καθηγητής : ΔΡ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΟΥΚΕΡΗΣ, Συνεργαζόμενος Ερευνητής
Ι.Π.Τ.Ε.Κ.Ε.Φ.Ε «Δημόκριτος»

2^{ος} Μέλος : ΔΡ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ ΤΑΒΟΥΛΑΡΗ, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ι.Π.Τ.Ε.Κ.Ε.Φ.Ε
«Δημόκριτος»

3^{ος} Μέλος: ΔΡ. ΖΩΗ ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ , Συνεργαζόμενος Ε Ι.Π.Τ.Ε.Κ.Ε.Φ.Ε «Δημόκριτος»

Αθήνα, 2024

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο να εξετάσει την συμβολή του θεσμού της παράλληλης στήριξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ο θεσμός της παράλληλης στήριξης παρά την σημασία που έχει, η οποία τεκμηριώνεται τόσο θεωρητικά όσο και ερευνητικά, δεν εφαρμόζεται αποτελεσματικά, καθότι δεν έχει αναπτυχθεί το κατάλληλο οργανωτικό πλαίσιο σε ικανοποιητικό βαθμό. Συνέπεια αυτού αποτελεί η μη επαρκής στελέχωση ή η καθυστέρηση στις προσλήψεις των εκπαιδευτικών της ειδικής αγωγής που δεν επιτρέπουν την συνεπή εφαρμογή του θεσμού στην καθημερινή πρακτική. Επιπλέον, το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο περιορίζει την δράση των εκπαιδευτικών της παράλληλης στήριξης με αποτέλεσμα τα παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αλλά και αυτοί της τυπικής ανάπτυξης να μην αποκομίζουν τα οφέλη που προσφέρει ο θεσμός. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση που υιοθετήθηκε ως μέθοδος στην παρούσα έρευνα οδήγησε σε κάποια σημαντικά ευρήματα. Αν και οι υπάρχουσες έρευνες είναι περιορισμένες, επιβεβαιώνουν ότι τα παιδιά που υποστηρίζονται από εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης αποκομίζουν οφέλη τόσο στο γνωστικό όσο και στον κοινωνικό και ψυχοσυναισθηματικό τομέα ανάπτυξής τους. Οι περισσότερες έρευνες που αναφέρονται στον θεσμό της παράλληλης στήριξης στην Ελλάδα εστιάζουν στις δυσκολίες των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης. Θα πρέπει συνεπώς η έρευνα να επεκταθεί και να αποτυπώσει τις προτάσεις που οι εκπαιδευτικοί κάνουν για την βελτίωση του θεσμού της παράλληλης στήριξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση προκειμένου να διασφαλιστούν περισσότερα οφέλη για τα παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Λέξεις -κλειδιά: παράλληλη στήριξη, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alghazo, E. M., & Naggar Gaad, E. E. (2004). General education teachers in the United Arab Emirates and their acceptance of the inclusion of students with disabilities. *British Journal of Special Education*, 31(2), 94-99.
- Αρβανιτίδου, Κ. (2018). *Οι στάσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης γενικής και ειδικής αγωγής σχετικά με την συνεκπαίδευση μαθητών με και χωρίς ειδικές ανάγκες στους κόλπους των γενικών σχολείων*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Armstrong, D., Armstrong, A. C., & Spandagou, I. (2011). Inclusion: By choice or by chance?. *International journal of inclusive education*, 15(1), 29-39.
- Avramidis, E., & Kalyva, E. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek teachers' attitudes towards inclusion. *European journal of special needs education*, 22(4), 367-389.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action. A social cognitive theory*. N. Jersey: Prentice-Hall.
- Βαξοβάνου, Σ. (2016). Ο θεσμός της παράλληλης στήριξης στην Ελλάδα. (Αρ. έκδοσης GRI-2016-17429) [Μεταπτυχιακή διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. IKEE / Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Βιβλιοθήκη
- Barnes, M. A. (2009). Effective inclusion practices. *Electronic journal for inclusive education*, 2(4), 3.
- Bennett, S. M., & Gallagher, T. L. (2013). High School Students with Intellectual Disabilities in the School and Workplace: Multiple Perspectives on Inclusion. *Canadian journal of education*, 36(1), 96-124.
- Boutskou, E. (2007). The role of special education teachers in primary schools in Greece. *International Studies in Sociology of Education*, 17(3), 289-302.
- Bray-Clark, N., & Bates, R. (2003). Self-efficacy beliefs and teacher effectiveness: Implications for professional development. *Professional educator*, 26(1), 13-22.

- Bryant Davis, K. E., Dieker, L., Pearl, C., & Kirkpatrick, R. M. (2012). Planning in the middle: Co-planning between general and special education. *Journal of Educational and Psychological Consultation, 22*(3), 208-226.
- Bryk, A. S. (2010). Organizing schools for improvement. *Phi Delta Kappan, 91*(7), 23-30.
- Cartledge, G., & Johnson, C. T. (1996). Inclusive classrooms for students with emotional and behavioral disorders: Critical variables. *Theory into Practice, 35*(1), 51-57.
- Cook, L., & Friend, M. (1995). Co-teaching: Guidelines for creating effective practices. *Focus on exceptional children, 28*(3), 1-16.
- Cook, S. C., McDuffie-Landrum, K. A., Oshita, L., & Cook, B. G. (2017). Co-teaching for students with disabilities: A critical and updated analysis of the empirical literature. In *Handbook of special education* (pp. 233-248). New York, Routledge.
- De Boer, A., Pijl, S. J., & Minnaert, A. (2010). Attitudes of parents towards inclusive education: A review of the literature. *European Journal of Special Needs Education, 25*(2), 165-181.
- Dessementet, R. S., Bless, G., & Morin, D. (2012). Effects of inclusion on the academic achievement and adaptive behaviour of children with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research, 56*(6), 579-587.
- Dieker, L. A. (2001). What are the characteristics of "effective" middle and high school co-taught teams for students with disabilities? *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth, 46*(1), 14-23.
- Δόικου-Αυλίδου, Μ. (2006). Ψυχοκοινωνική στήριξη των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Αντιλήψεις φοιτητών/τριών για το ρόλο του εκπαιδευτικού. *Ανθρώπινη Συμπεριφορά και Εκπαίδευση, 89*-115.
- Doménech, A., & Moliner, O. (2014). Families beliefs about inclusive education model. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 116*, 3286-3291.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1998). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α., Ντεροπούλου-Ντέρου, Ε., & Βλάχου-Μπαλαφούτη, Α. (2012). *Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική. Κριτική προσέγγιση και ενταξιακή εκπαίδευσης*. Αθήνα: Πεδίο.

- Fyssa, A., Vlachou, A., & Avramidis, E. (2014). Early childhood teachers' understanding of inclusive education and associated practices: reflections from Greece. *International Journal of Early Years Education, 22*(2), 223-237.
- Fyssa, A., & Vlachou, A. (2015). Assessment of quality for inclusive programs in Greek preschool classrooms. *Journal of Early Intervention, 37*(3), 190-207.
- Gavish, B., & Shimoni, S. (2011). Elementary school teachers' beliefs and perceptions about the inclusion of children with special needs in their classrooms. *Journal of International Special Needs Education, 14*(2), 49-59.
- Georgiadi, M., Kalyva, E., Kourkoutas, E., & Tsakiris, V. (2012). Young children's attitudes toward peers with intellectual disabilities: Effect of the type of school. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities, 25*(6), 531-541.
- Guskey, T. R., & Passaro, P. D. (1994). Teacher efficacy: A study of construct dimensions. *American educational research journal, 31*(3), 627-643.
- Hilbert, D. (2014). Perceptions of parents of young children with and without disabilities attending inclusive preschool programs. *Journal of Education and Learning, 3*(4), 49-59.
- Hornby, G., & Hornby, G. (2014). Inclusive special education: The need for a new theory. *Inclusive Special Education: Evidence-Based Practices for Children with Special Needs and Disabilities, 1-18*.
- Hu, B. Y., Mak, M. C. K., Zhang, C., Fan, X., & Zhu, J. (2018). Chinese parents' beliefs about the importance and feasibility of quality early childhood inclusion. *International Journal of Disability, Development and Education, 65*(2), 163-182.
- Hwang, Y. S., & Evans, D. (2011). Attitudes towards inclusion: Gaps between belief and practice. *International journal of special education, 26*(1), 136-146.
- Ifanti, A. A. (1995). Policy making, politics and administration in education in Greece. *Educational Management & Administration, 23*(4), 271-278.
- Ingólfssdóttir, J. G., Egilson, S. T., & Traustadóttir, R. (2018). Family-centred services for young children with intellectual disabilities and their families: Theory, policy and practice. *Journal of Intellectual Disabilities, 22*(4), 361-377.
- Janus, M., Kopechanski, L., Cameron, R., & Hughes, D. (2008). In transition: Experiences of parents of children with special needs at school entry. *Early Childhood Education Journal, 35*, 479-485.

- Καμπανέλλου, Π. (2011). *Οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, γενικής και ειδικής αγωγής, για το μοντέλο της παράλληλης στήριξης στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. [Μεταπτυχιακή εργασία--Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη]. ΨΗΦΙΔΑ Ιδρυματικό Αποθετήριο
- Κασίδης Δ. (2016). Η δυνατότητα εκπαίδευσης παιδιών στο φάσμα του αυτισμού στο γενικό πρωτοβάθμιο σχολείο. Μειονεκτήματα-Πλεονεκτήματα-Προκλήσεις-Προοπτικές. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015(1)*, 606-615.
- Κασίδης, Δ., Αποστολίδου, Ε., & Δουφεξή, Θ. (2015). Η ειδική και διαπολιτισμική εκπαίδευση στο φάσμα της συμπεριληπτικής φιλοσοφίας. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015(1)*, 595-605.
- Kessler, E. H. (2013). *Encyclopedia of management theory*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Κοκκινάκη Δ. & Κοκκινάκη Α. (2016). Η νομοθεσία της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και την Αγγλία: μια συγκριτική προσέγγιση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2014(1)*, 7-16Α.
- Koster, M., Pijl, S. J., Nakken, H., & Van Houten, E. (2010). Social participation of students with special needs in regular primary education in the Netherlands. *International journal of disability, development and education, 57(1)*, 59-75.
- Κουμπιάς, Ε., & Κατσούγκρη, Α. (2019). Από την Ένταξη στην Συνεκπαίδευση. Πρόγραμμα υλοποίησης Συνεκπαίδευσης Ειδικού με Τυπικό Σχολείο. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 1*, 481-492.
- Κουτουβέλη, Χ., Παρούση, Α., & Αντωνίου, Α. (2020). Παρέμβαση κοινωνικοποίησης ενός παιδιού με αυτισμό στο γενικό σχολείο. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 8*, 533-566.
- Koutrouba, K., Vamvakari, M., & Theodoropoulos, H. (2008). SEN students' inclusion in Greece: factors influencing Greek teachers' stance. *European Journal of Special Needs Education, 23(4)*, 413-421.
- Koutsoklenis, A., & Papadimitriou, V. (2021). Special education provision in Greek mainstream classrooms: teachers' characteristics and recruitment procedures in parallel support. *International Journal of Inclusive Education, 1-16*.

Λαδιάς, Χ. (2023). *Ο θεσμός της παράλληλης στήριξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. [Μεταπτυχιακή εργασία-- Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, Σέρρες] Απόθεσις, Ιδρυματικό Αποθετήριο ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας.

Lalvani, P. (2015). Disability, stigma and otherness: Perspectives of parents and teachers. *International Journal of Disability, Development and Education*, 62(4), 379-393.

Λαμπροπούλου, Μ. (2024). *Η συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς ειδικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών.

LaRocque, M., Kleiman, I., & Darling, S. M. (2011). Parental involvement: The missing link in school achievement. *Preventing school failure*, 55(3), 115-122.

Liakopoulou, M. (2011). The Professional Competence of Teachers: Which qualities, attitudes, skills and knowledge contribute to a teacher's effectiveness? *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(21), 66-78.

Lendrum, A., Barlow, A., & Humphrey, N. (2015). Developing positive school-home relationships through structured conversations with parents of learners with special educational needs and disabilities (SEND). *Journal of Research in Special Educational Needs*, 15(2), 87-96.

Lewis, A., & Norwich, B. (2001). A critical review of systematic evidence concerning distinctive pedagogies for pupils with difficulties in learning. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 1

Leyser, Y., & Kirk, R. (2004). Evaluating inclusion: An examination of parent views and factors influencing their perspectives. *International journal of disability, development and education*, 51(3), 271-285.

Lindsay, G. (2007). Educational psychology and the effectiveness of inclusive education/mainstreaming. *British journal of educational psychology*, 77(1), 1-24.

Lui, M., Sin, K. F., Yang, L., Forlin, C., & Ho, F. C. (2015). Knowledge and perceived social norm predict parents' attitudes towards inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 19(10), 1052-1067.

- Lui, M., Yang, L., & Sin, K. F. (2017). Parents' perspective of the impact of school practices on the functioning of students with special educational needs. *International Journal of Disability, Development and Education*, 64(6), 624-643.
- Mann, G., Moni, K., & Cuskelly, M. (2016). Parents' views of an optimal school life: using Social Role Valorization to explore differences in parental perspectives when children have intellectual disability. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 29(7), 964-979.
- Mason-Williams, L., Bettini, E., & Gagnon, J. C. (2017). Access to qualified special educators across elementary neighborhood and exclusionary schools. *Remedial and Special Education*, 38(5), 297-307.
- Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2001). Promoting inclusion in secondary classrooms. *Learning Disability Quarterly*, 24(4), 265-274.
- Mastropieri, M. A., Scruggs, T. E., Graetz, J., Norland, J., Gardizi, W., & Mcduffie, K. (2005). Case studies in co-teaching in the content areas: Successes, failures, and challenges. *Intervention in school and clinic*, 40(5), 260-270.
- Mastropieri, M. A. & Scruggs, T. E. (2006). *The inclusive classroom: Strategies for effective instruction*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Μαυροπαλιάς, Τ. (2013). *Αξιολόγηση του προγράμματος της παράλληλης στήριξης*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Μαυροπαλιάς, Τ. & Αναστασίου, Δ. (2013). Η συνεργασία των συνδιδασκάλων ως σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία της παράλληλης στήριξης. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Εκπαίδευσης. Αθήνα.
- Mavropalias, T., & Anastasiou, D. (2016). What does the Greek model of parallel support have to say about co-teaching?. *Teaching and Teacher Education*, 60, 224-233.
- Μελισσόπουλος, Χ. (2022). *Απόψεις και εμπειρίες εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης για τον ρόλο τους στο πλαίσιο της γενικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*. (Μεταπτυχιακή εργασία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών] Πέργαμος, Ιδρυματικό Αποθετήριο ΕΚΠΑ, Βιβλιοθήκη Ν. 1143/1981. *Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των αποκλινόντων εκ του*

- φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων. ΦΕΚ Α'80/31.3.1981.
- N. 1566/1985. Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ Α'167/30.9.1985.
- N. 3699/2008. Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. ΦΕΚ Α 199/2.10.2008.
- Πάγκαλος, Γ. (2022). Απόψεις εκπαιδευτικών για τον θεσμό της παράλληλης στήριξης. (Μεταπτυχιακή εργασία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης]. Ιδρυματικό Αποθετήριο ΔΠΘ, Βιβλιοθήκη
- Παντελιάδου, Σ., Παπανικολάου, Γ. & Γιαζιτζίδου, Σ. (2014). Η εμπειρία της παράλληλης στήριξης: απόψεις εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής. Στο Π. Γεωργογιάννης (επιμ.). *Κοινωνική Παιδαγωγική, Διαπολιτισμικότητα και Ειδική Αγωγή*. Πρακτικά 18ου Διεθνούς Συνεδρίου, (II). Πάτρα.
- Paradimitriou, V., & Koutsoklenis, A. (2023). The extent of late hiring in special education: A report on the Greek institution of Parallel Support. *International Journal of Disability, Development and Education*, 70(7), 1264-1274.
- Παπαευαγγέλου, Ε., & Παπαχρήστου, Μ. (2021). Πολιτισμική ετερότητα. Η επίδραση της συνεκπαίδευσης στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1(1), 114-122.
- Παπανικολάου, Π. (2014). *Έρευνα στην ειδική εκπαίδευση και κατάρτιση των μαθητών με αναπηρία στη χώρα μας*. Αθήνα: Action Aid.
- Pappas, M. A., Papoutsis, C., & Drigas, A. S. (2018). Policies, practices, and attitudes toward inclusive education: The case of Greece. *Social sciences*, 7(6), 90.
- Parekh, G. (2013). *A case for inclusive education*. Toronto District School Board.
- Parker, M. A., & Schuster, J. W. (2002). Effectiveness of simultaneous prompting on the acquisition of observational and instructive feedback stimuli when teaching a heterogeneous group of high school students. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 89-104.
- Petrescu, C. (2013). Inclusive education. *Euromentor Journal-Studies about education*, (02), 149-152.

- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2003). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες, Σύγχρονες τάσεις εκπαίδευσης και ειδικής υποστήριξης* (Τόμος Α'). Αθήνα: Ατραπός.
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). *Παιδιά και έφηβοι με αναπηρίες και ικανότητες*. Αθήνα: Ατραπός.
- Resvani, E., Eleftherakis, T., Kalerante, E., & Kaspiri, A. (2020). Integration, social inclusion, inclusive education: Parallel support teachers' viewpoints. *Integration*, 3(06).
- Runswick-Cole, K. (2008). Research section: Between a rock and a hard place: Parents' attitudes to the inclusion of children with special educational needs in mainstream and special schools. *British Journal of Special Education*, 35(3), 173-180.
- Ryan, C., & Quinlan, E. (2018). Whoever shouts the loudest: Listening to parents of children with disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 31, 203-214.
- Scruggs, T. E., Mastropieri, M. A., & McDuffie, K. A. (2007). Co-teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *Exceptional children*, 73(4), 392-416.
- Sehgal, P., Nambudiri, R., & Mishra, S. K. (2017). Teacher effectiveness through self-efficacy, collaboration and principal leadership. *International Journal of Educational Management*, 31(4), 505-517.
- Sileo, J. M. (2011). Co-teaching: Getting to know your partner. *Teaching exceptional children*, 43(5), 32-38.
- Soukup, J. H., Wehmeyer, M. L., Bashinski, S. M., & Bovaird, J. A. (2007). Classroom variables and access to the general curriculum for students with disabilities. *Exceptional Children*, 74(1), 101-120.
- Soulis, S. G. (2009). Effective special teacher characteristics: perceptions of preschool special educators in Greece. *European Journal of Special Needs Education*, 24(1), 91-101.
- Stevens, L., & Wurf, G. (2020). Perceptions of inclusive education: A mixed methods investigation of parental attitudes in three Australian primary schools. *International Journal of Inclusive Education*, 24(4), 351-365.

- Strogilos, V., & Tragoulia, E. (2013). Inclusive and collaborative practices in co-taught classrooms: Roles and responsibilities for teachers and parents. *Teaching and teacher education*, 35, 81-91.
- Strogilos, V., Tragoulia, E., & Kaila, M. (2015). Curriculum issues and benefits in supportive co-taught classes for students with intellectual disabilities. *International Journal of Developmental Disabilities*, 61(1), 32-40.
- Strogilos, V., & Avramidis, E. (2016). Teaching experiences of students with special educational needs in co-taught and non-co-taught classes. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 16(1), 24-33.
- Τζουριάδου, Μ. (1995). *Παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Μία ψυχοπαιδαγωγική παρέμβαση*. Θεσσαλονίκη: Προμηθέας.
- Τζουριάδου, Μ., & Αναγνωστοπούλου, Ε. (2011). *Παιδαγωγικά προγράμματα για παιδιά με δυσκολίες μάθησης*. Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς.
- Theoharis, G. (2007). Social justice educational leaders and resistance: Toward a theory of social justice leadership. *Educational Administration Quarterly*, 43(2), 221-258.
- Trela, K., & Jimenez, B. A. (2013). Support personally relevant access to general curriculum for students with significant intellectual disabilities. *Research & Practice for Persons with Severe Disabilities*, 38(2), 117-119.
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2007). The differential antecedents of self-efficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teaching and Teacher Education*, 23(6), 944-956.
- UNESCO (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Salamanca: UNESCO.
- Walther-Thomas, C. S. (1997). Co-teaching experiences: The benefits and problems that teachers and principals report over time. *Journal of learning disabilities*, 30(4), 395-407.
- Wang, L. Y., Tan, L. S., Li, J. Y., Tan, I., & Lim, X. F. (2017). A qualitative inquiry on sources of teacher efficacy in teaching low-achieving students. *The Journal of Educational Research*, 110(2), 140-150.

- Wendelborg, C., & Tøssebro, J. (2010). Marginalisation processes in inclusive education in Norway: A longitudinal study of classroom participation. *Disability & Society*, 25(6), 701-714.
- Χατζηκυριάκου, Ερ. (2018). *Η αποτελεσματικότητα της παράλληλης στήριξης στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. (Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Φλώρινα] DSpace, Ιδρυματικό Καταθετήριο, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
- Zoniou-Sideri, A., & Vlachou, A. (2006). Greek teachers' belief systems about disability and inclusive education. *International journal of inclusive education*, 10(4-5), 379-394.
- Zoniou-Sideri, A., Deropoulou-Derou, E., Karagianni, P., & Spandagou, I. (2006). Inclusive discourse in Greece: Strong voices, weak policies. *International Journal of Inclusive Education*, 10(02-03), 279-291.